

VILNIUSKÁ DEKLARÁCIA O VÝZVACH A PRÍLEŽITOSTIACH PRE SÚDNICTVO V SÚČASNEJ
EKONOMICKEJ KLÍME

Valné zhromaždenie Európskej siete súdnych rád, ktoré sa konalo vo Vilniuse (Litva) 8. – 10. júna 2011

VZHĽADOM NA TO, ŽE:

- I. Globálna ekonomická kríza má významný dopad na väčšinu Európskych krajín a vedie k zníženej ekonomickej činnosti, nedostatku finančných prostriedkov a rastu nezamestnanosti.
- II. Väčšina vlád, ktorá je konfrontovaná s obmedzenými finančnými zdrojmi, reaguje prijímaním opatrení na zníženie deficitu prostredníctvom škrtov vo výdavkoch a prehodnotením spôsobu rozdelenia štátneho rozpočtu v dlhodobom horizonte.
- III. Táto situácia rovnako postihuje mnoho európskych justícií, ktoré čelia nárastu nápadu vecí, predovšetkým v občianskoprávných veciach ako platobná neschopnosť/pracovné právo/konkurzné právo i v niektorých trestných veciach a zároveň sa musia zaoberať s rozpočtovými reštrikciami, ktoré vyúsťujú do personálnych škrtov a v niektorých prípadoch do znižovania plátov sudcov.
- IV. Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy CM/rec (2010) členským štátom o nezávislosti, efektívite a zodpovednosti sudcov vyhlasuje, že:
 - „každý štát musí poskytnúť dostatočné zdroje, zariadenia a vybavenie súdov, aby súdy mohli fungovať v súlade so štandardmi ustanovenými v článku 6 Dohovoru a tiež aby sa umožnilo sudcom efektívne pracovať.
 - a „odmeňovanie sudcov musí byť úmerné ich povolaniu a zodpovednosti, a musí byť dostatočné, aby ich chránili pred úplatkami, zameranými na ovplyvňovanie ich rozhodnutí,“
 - a „ochrana pred znižovaním plátov sudcov musí byť predmetom špeciálnej právnej úpravy“.
- V. Akékoľvek ekonomické opatrenie, aj keď dočasné, ktoré by mohlo ovplyvniť súdnictvo, musí chrániť základnú úlohu súdnictva v demokratickej spoločnosti. Súdnictvo musí aj v tvrdej ekonomickej situácii naďalej garantovať základné práva prístupu každého občana k súdu, efektívnu ochranu základných práv a výkon kvalitnej spravodlivosti v primeranom čase.

VI. Nezávislé a efektívne súdnictvo má významnú ekonomickú hodnotu, keďže vytvára zdravú investičnú klímu, potrebnú pre oživenie ekonomiky.

VII. Zníženie zdrojov dostupných pre súdnictvo môže mať neželané vedľajšie účinky, ktoré môžu prevážiť nad želaným efektom možných vládnych úspor. Spravodlivosť vykonávaná s oneskorením v dôležitých prípadoch, ako verejné obstarávanie, platobná neschopnosť a pracovné spory, môže spôsobiť obrovské škody investičným projektom; môže oddialiť produktívne využitie obmedzených prostriedkov; a to by mohlo ohroziť oživenie ekonomiky.

VIII. Európske súdne systémy, inšpirované súdnymi radami alebo inými autonómnymi orgánmi, by mali reagovať na súčasnú ekonomickú klímu identifikovaním existujúcich výziev a príležitostí, aby im mohli náležite čeliť.

ODPORÚČA

1. Zvážiť špeciálne opatrenia na ochranu a zníženie dopadu economickej krízy na zaťaženosť súdov redistribúciou ľudských zdrojov, dočasným posilnením najviac postihnutých súdov a organizačnými nápravami.
2. Dostupné údaje naznačujú, že európske spoločnosti nielen že čelia dočasnej kríze, ale vstupujú do nového ekonomického prostredia. Preto je dôležité navrhnúť a implementovať dlhodobé stratégie pre súdnictvo, adekvátne k tejto vzniknutej situácii.
3. Nová ekonomická situácia vyžaduje prijatie opatrení zameraných na zvýšenie efektívnosti súdov, ktoré by za inej situácie neboli nevyhnutné: prehodnotenie mapy súdnictva, zavedenie a reformácia postupov a vnútornej organizácie súdov, ako aj integrácia inovatívnych informačných a komunikačných technológií, ktoré sú zásadnými prvkami potrebnými na zvýšenie efektívnosti súdneho systému.
4. Investovanie do správy justície a moderných technológií a posilňovanie ľudských zdrojov na súdoch by sa malo podporovať, aby bola justícia vo vzťahu k budúcim výzvam pružnejšia.
5. Súdne systémy a sudcovia by mali byť zapojení do potrebných reforiem.
6. Súdne rady alebo autonómne *Správy súdov* by mali prevziať významnú úlohu, vždy berúc do úvahy a rešpektujúc kompetencie ďalších mocí štátu.

7. Súdnicstvo by malo prijať všetky potrebné kroky na podporu dôvery verejnosti v súdy. Otvorenosť, transparentnosť, zodpovednosť, úcta k občanom, vcítenie sa do ich situácie, rozvoj činnosti súdov, vykonávanie rozsudkov a iných súdnych rozhodnutí v jasnom a zrozumiteľnom jazyku sú zásadnými rysmi na dosiahnutie tohto cieľa. Prístup k spravodlivosti musí byť zabezpečený vrátane vhodných opatrení na pomoc a uľahčenie prístupu k súdu obzvlášť zraniteľným osobám.
8. Systémy alternatívneho riešenia sporov môžu občanom ponúknuť životaschopnú alternatívnu metódu dosiahnutia mimosúdneho a komplexnejšieho riešenia ich konfliktov. Je potrebné podporovať legislatívne opatrenia na posilnenie úlohy mediácie a zmiernu, vytvorenie adekvátnych verejných služieb ako aj aktívnu úlohu súdov pri podpore a propagácii týchto druhov alternatív.
9. Je na mieste vyzývať tých, ktorí zodpovedajú za prípravu návrhov právnych predpisov, aby podporovali jasné a jednoznačné zákony pre dosiahnutie väčšej právnej istoty a aby sa predišlo súdnym sporom, ktoré zvyšujú pracovné zaťaženie súdov.
10. Nezávislosť súdnictva a každého jednotlivého sudcu má byť zachovaná ako predpoklad pre poskytovanie spravodlivej a nestrannej spravodlivosti pri ochrane ľudských práv a základných slobôd. Žiadna nutnosť znižovania nákladov nemôže ohroziť sudcovskú nezávislosť. Je základnou úlohou súdnych rád, aby udržali a posilnili nezávislosť súdnictva.